

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne
naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani
listi se ne sprejemajo. — Za
oznanila se plačuje od navadne
vrstice, če se natisne enkrat,
8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat
16 kr., in vsakokrat za kolek
30 kr.

Kedaj bo boljše?

I.

Tako se poprašuje povsod, in ker nihče
povedati ne ve, kedaj da bode res boljše, se
konča razgovor z vzdihlejem: Bog se nas usmili!
Zares zamore le Bog sam pomagati, ker je ti-
stim, ki imajo narodov osodo v rokah, najbolj
pravega razuma in krepke volje treba,
da spoznajo, kar je narodom v blagor, ter se pri
zvrševanju tega ne plašijo težav, ki se vsaki pra-
vični stvari tim bolj na pot stavljajo, čim dalje
je krivica in spačenost v javno življenje segla.

Izvir premnogih nadlog, ki dan denešnji pri
nas v Avstriji in po mnogih drugih državah ljud-
stva stiskajo, je parlamentarni centralizem;
edini pomoček, narodom težave zmanjšati, bil bi
federalizem.

Nikar se ne ustrašite tujk, ktere berete; ho-
čemo jih kolikor se da jasno razložiti, da jih umete.

Centralizem, po slovenskem vsredba, je to,
da ima skupni zbor poslancev vseh dežel (par-
lament) pravico sklepati in postaviti delati v vseh
zadevah. Skupni ali osrednji zbor, imajoč posta-
vodajno oblast, nosi se kot oblastnik, ki ljudem
postave daje za vse razmere življenja, ter sklepa
o verskih (cerkvenih), šolskih, narodnih, gospo-
darskih, davkarskih, trgovinskih — sploh o vseh
zadevah javnega življenja.

Kaj mislite, ali je to dobro? Dobro že zato
ne more biti, ker so nekatere stvari take, da jih
nobeden človek, druge zopet take, da jih nobeden
narod drugim odstopiti ne more, da o njih skle-
pajo, kakor se jim poljubi. Verske zadeve, vpra-
šanje, kako da se imajo otroci vzrejevati, kakoš-
nih dušnih pastirjev da je katoliškim srenjam treba,
to so reči, kterih ne morejo katoličani in krščan-
ski stariši odstopiti večini poslancev, kterih še ne
poznajo. To so reči, ktere zamorejo kristjani z
mirno vestjo le kat. cerkvi zaupati. Če pa ima
osrednji zbor pravico ali si jo vsaj prisvaja, da

sklepa tudi v taci, vsakemu katoličanu in krš-
čanskim starišem najsvetejših in nedotak-
ljivih rečeh, se zgodi, kar vidimo v sedanjem
času, da govorijo in sklepajo o verskih zadevah
katoličanov — judje, protestantje al luteranci in pre-
mnozi brezverci, ter odloči v teh najsvetejših za-
devah — proti poštenim katoliškim poslancem,
ki so prav redki kakor sploh pravični — naključ-
na večina poslancev, ki se še ponašajo s tem,
da ne marajo ne za papeža, ne za škofe! Al za-
more iz tega kaj dobrega priti? Nikoli ne!

Če je volilna postava nalašč tako naprav-
ljena, da imajo Nemci, kterih je v Avstriji dobra
tretjina, proti Slovanom, kterih ste dve tretjini,
večino, namesto da bi Slovani večino imeli, pač
ni pričakovati, da bi se Slovanom narodne pra-
vice v pravični meri kedaj merile. In vendar
je narodnost stvar, ktere nobeden narod drugemu
v razsodbo in poljubno priznanje odstopiti ne more,
ako noče sam sebe vničiti. V osrednjem zboru
pa sklepajo o naših narodnih pravicah ljudje,
ki nam niso po krvi bratje, naših razmer in po-
treb ne poznajo! Zamore li iz tega kedaj kaj do-
brega priti? Nikdar ne!

In če večina poslancev, ki niso na Českem
rojeni, kterih pravice českega kraljestva čisto nič
ne zadevajo, kteri pa Čehom kljubujejo, ker ho-
čejo sami oblast nad vsemi imeti, če taki ljudje
sklepajo o pravicah českega kraljestva, se pač ni
čuditi, ako Čehi — nočejo zadovoljni biti, ker ne
morejo.

In če gospodje veliki posestniki, bogati
zlahtniki, dobro plačani profesorji, advokati, bor-
zizanci in opravniki raznih bank, ki ne poznajo
težavnega stanja na kmetih in ga še manj
čutijo, če taki ljudje dovoljujejo državne stro-
ške in davke nakladajo, se ni čuditi; ako se davki
ne zmanjšajo, marveč od leta do leta naraščajo,
ker so liberalne naprave drage, prav drage!

Tako je tedaj izvir premnogih nadlog, ktere
ljudstva tarejo, najbolj v tem iskati, da se v osred-

njih zborih — brez ozira na dejanske potrebe in želje posamesnih narodov in dežel — vse po enem kopitu meri in dela. Sanjači vseh narodov, ki hoté po vsej sili kaj veljati in svojo modrost prodati, so za take osrednje al centralistične zборе, v katerih se da — za lepo dnino — dolgo posedati in s „kunštnimi“ govori še kaka mastna služba vloviti, če je namreč govor obstoječi vladi in njeni stranki voda na mlin.

Kedaj bo torej boljše? Kadar tega več ne bo, ampak dobi država takošno osnovo, katera njenemu bitstvu — pravicam dežel in narodov ugaja, kar povemo prihodnjič.

Gospodarske stvari.

Posnetki iz gozdne postave za vojvodstvo Štajersko.

II. Oddelek.

Dovoljenje splavi (drze) ali za napravo splavne stavbe se ima dati ali odbiti, kakor dozda navedene določbe te postave in vse druge važne okolščine, ki zaslužijo, da se na nje ozir jemlje, dopuščajo, pa nikdar na več ko na 30 let.

Za poroštvo, da se bodo vsi pogoji, na dovoljenje splavi (drze) ali naprave splavne stavbe navezani, posebno gledé povračila škode izpolnivali, se sme od podvzetnikov zavarovavšina ali kavecija tirjati, ki jo dotična politična oblastnija v sporazumljenji z udeleženci in poklicanimi zvedenci odmeri.

Plavljena lesovina se ima razun polen in skleškov s posebnim znamenjem zaznamovati, ktero se pa mora prej politični oblastniji na znanje dati in sploh javno razglasiti. Pri polenih in skleških pa to znamenje nadomestuje dana jim dolgost.

Delalcem splavnih opravičencev se ne sme pri opraviilu plavljenja braniti po tujih zemljiščih ob splavni vodi hoditi. Storzena škoda se pa mora lastnikom dotičnih zemljišč povrniti.

Kolikorkrat podvzetnik ktero splav dokonča, mora to politični oblastniji brž naznaniti. Ta potem nemudoma vsem udeležencem ukaže, naj v 14 dneh svoje tirjatve na povračilo škode, če tega že prej niso storili, naznanijo. Kdor povračilo škode še le po preteklem tem obroku naznani, temu podvzetnik ni dolžeu zahtevanega odškodovanja plačati.

Prestopki teh za splav in splavne stavbe postavljenih določeb so po meri storjene škode in sicer pri manjših poškodovanjih z zaporom od enega dne do treh tednov ali s 5 do 100 gld., pri večih škodah pa z zaporom od 3 tednov do 3 mesecev ali z 100—500 gld. ali pa z izgubo splavne pravice kaznovati. Prestopniki imajo vrh tega še vse škode, ki so jih pri tem naredili, povrniti. —

H komisijam zarad splavnih podvzetij in naprav splavnih stavb potrebnim se morajo vselej

nepristranski zvedenci privzeti, ki morajo povedati, koliko da je plavljena lesovina vredna, koliki da so stroški po tarifi odmerjeni, kolika plačila za porabo splavnih stavb, za branivne naprave in odškodbe, kolika in kakošna da naj bo zavarovavšina ali kavecija.

Ako se udeleženci s to razsodbo izvedenih možev ne morejo porazumeti in zediniti, se imajo določeni zneski plačila v varnost postaviti in stranke na pravno pot zavriniti. — Naredbe političnih oblastnij gledé plavljenja dane se pa imajo med tem vedno izpolnovati.

Srenjski predstojniki in politične oblastnije so dolžne za to skrbeti, da oni, ki les plavijo ali plaviti dajo, po vodi razneseno lesovino sopet nazaj dobé.

III. Oddelek.

O gozdnih požarih in škodi po mrčesih.

Kdor v gozdu ali kraj gozda ogenj zakuri ali z stvarmi zarad ognja nevarnimi opraviti ima, mora z največjo skrbjo in previdnostjo ravnati.

Če iz zanemarjene previdnosti ali kakega drugega zakrivljenja po ognju škode nastanejo, ima oni, ki je teh škod kriv, storjeno škodo povrniti in se sme po okolščinah, kolikor ga že občna kazenska postava ne zadeva, v denarjih od 5—40 gld. ali z zaporom od enega do 8 dni kaznovati. —

Vsak, kdor v gozdu ali kraj njega zpuščen in nepogašen ogenj najde, je dolžen, kolikor mu je mogoče, ga pogasiti. Kdor pa zapazi gozdni požar, ga mora prebivalcem prvega pobištva na tisti strani, na ktero ga pot njegov pelja, naznaniti. Ti so pa tavezani pri bližnjem srenjskem predstojniku, ali gozdnem lastniku ali njegovem gozdnem osebstvu to brž na znanje dati. Opuščeno naznanilo gozdnega požara se ima z denarno globo od 5—15 gld. ali z zaporom od enega do 3 dni kaznovati.

Prebivalci vseh v bližnjavi ležečih vasi se smejo od gozdnega lastnika, od gozdnarjev ali od srenjskega prestojnika za gašenje gozdnega požara poklicati. Poklicani možaki morajo s potrebnim gasilnim orodjem, krampi, motikami, lopatami, sekirami, vodnimi vedri itd. brž na pogorišče biteti, in kolikor mogoče gasiti pomagati. Srenjski predstojniki in gozdnarji morajo gasilno moštvo spremiti. —

Vodstvo pri gašenju gre najvišemu pričujočih gozdnarjev, in če teh ni, predstojniku tiste srenje, v kateri je gozdni požar, ali njegovemu namestniku.

Gospodarske skušnje.

Valjanje krompirja na polju pred prvem okopavanjem priporoča „Prager-Wochen-